

Téma 3 – Indexace

Indexace může znamenat:

- tvorbu indexu (indexového souboru)
- vyjadřování obsahu
(věcný popis / zpracování) informací
⇒ **obsahová metadata**

Fasetový přístup k indexaci

Proces

- Tvorba indexu / indexového souboru

ČSN ISO 999

- Popis obsahu zdrojů / tvorba obsahových metadat

ČSN ISO 5963

Zdroj

- Znak = slovní indexace

- Pojem = pojmová indexace

Granularita

- Makro-indexace

- Mikro-indexace

⇒ **Indexace SOZ**

Pojmová a slovní indexace

- **Pojmová – přidělování/přiřazování indexačních termínů**
assigned indexing ⇒ **pojmový index**

přiřazení obsahových metadat (bez ohledu na to, zda se vyskytují v textu) tak, aby reprezentovala informační zdroje podle určitých pravidel

Připomenutí:

SOZ i rejstříky organizují **pojmy**, nikoli slova!

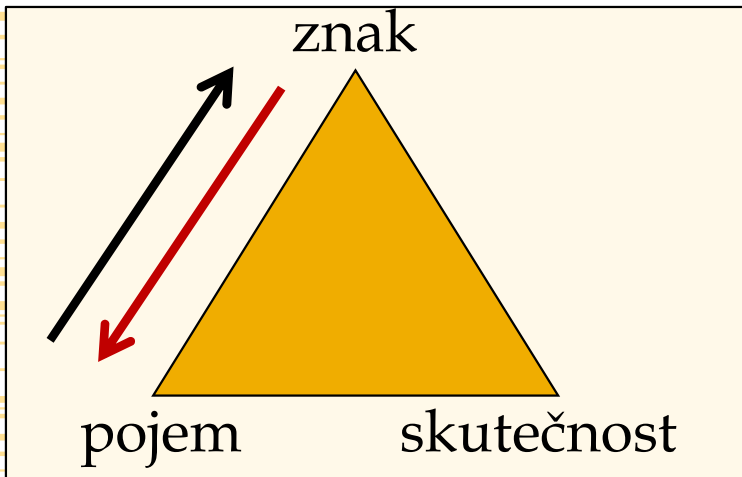
- **Slovní – výběr/extrakce termínů**
derived, extracted indexing ⇒ **termínový index**

postup vybírání indexačních termínů z indexovaného zdroje (termín ve zdroji ⇒ obsahová metadata)

Indexace jako popis obsahu zdrojů

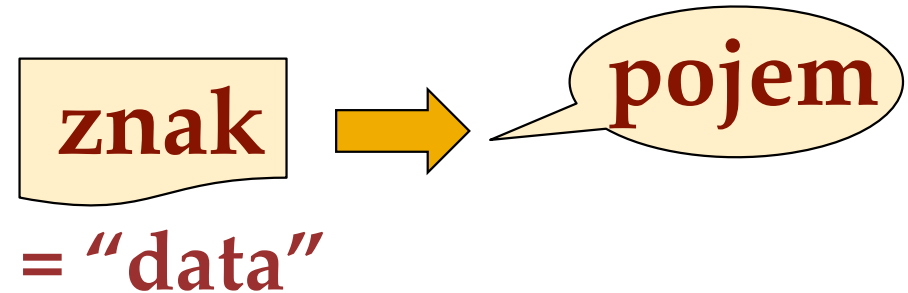
Proces indexace podle ISO 5963

- 1) Analýza požadavku / dokumentu
a určení jeho věcného **obsahu / předmětu**
- 2) Identifikace hlavních **pojmu**
obsažených v předmětu
- 3) Vyjádření těchto pojmů
lexikálními jednotkami
selekčního jazyka

Proces indexace podle ISO 5963

1) Obsahová analýza

2) Vyjádření obsahu dokumentu nebo informačního dotazu prostřednictvím slov přirozeného jazyka nebo znaků umělého jazyka

(Obsahová) metadata jako komunikační infra- nebo hyper-struktura

infra = dole, vespod, pod
hyper = nad, přes, nadmíru

1)

2)

3)

Obsahová analýza textu

56

konkrétního významu textu, tak k určení kontextu⁴⁴, potom vytvoření předpokladů pro její snadné využití je důležité při budování digitální infrastruktury pro digitální kodikologii a bibliologii a její transformaci z katalogizace a bibliografie na dějiny knižní kultury, resp. dějiny kultury vůbec.

Analytický popis ve významu, jak jsem jej nyní naznačil, se ovšem zcela vymyká významu, který mu přikládalo tradiční knihovnictví: není totiž pouhým detailním rozpisem obsahu, nýbrž mnohem spíše vytvořením předpokladů pro postžení kontextuálních vrstev ve velkém bohatství a rozmanitosti, protože postihuje přinejmenším čtyři úrovně, totiž celek sbírky, resp. rukopisu, základní intelektuální jednotku, dílčí mikrotext a jednotlivý motiv⁴⁵. Teoretický koncept takové vrstevnatosti je vcelku jasný a v obecném smyslu asi nenapadnutelný, nicméně velký deficit zůstává v jeho praktickém rozpracování jak v běžné katalogizační a ediční práci, tak také v přesně vymezených monografických a analytických studiích. Vzhledem k tomu, že kontextuální vrstevnatost je v plné míře uplatnitelná pouze v síťovém digitálním prostředí, zatímco v tradičním tištěném prostředí s jeho konvenčními metodikami je podobně zcela neuplatnitelná, je nutné její zpřítomňování vázat na rozvoj metodologie technologie hypertextu⁴⁶, jež je nejvlastnější vyjadřovací formou tohoto informačního a komunikačního prostředí. Začíná však být zřejmé, že katalogizace, má-li být chápána jako praktická kodikologie, se v rámci digitální kodikologie výrazně přibližuje editologii, což je, v širší generace kodikologů s jejich fobii z filologie zajisté iritující. Přece však se o tom nemělo diskutovat na širokém knihovnickém fóru⁴⁸. Otevírá se tudíž přímá cesta od popisného katalogového záznamu k plnému textu, od metadat k datům.

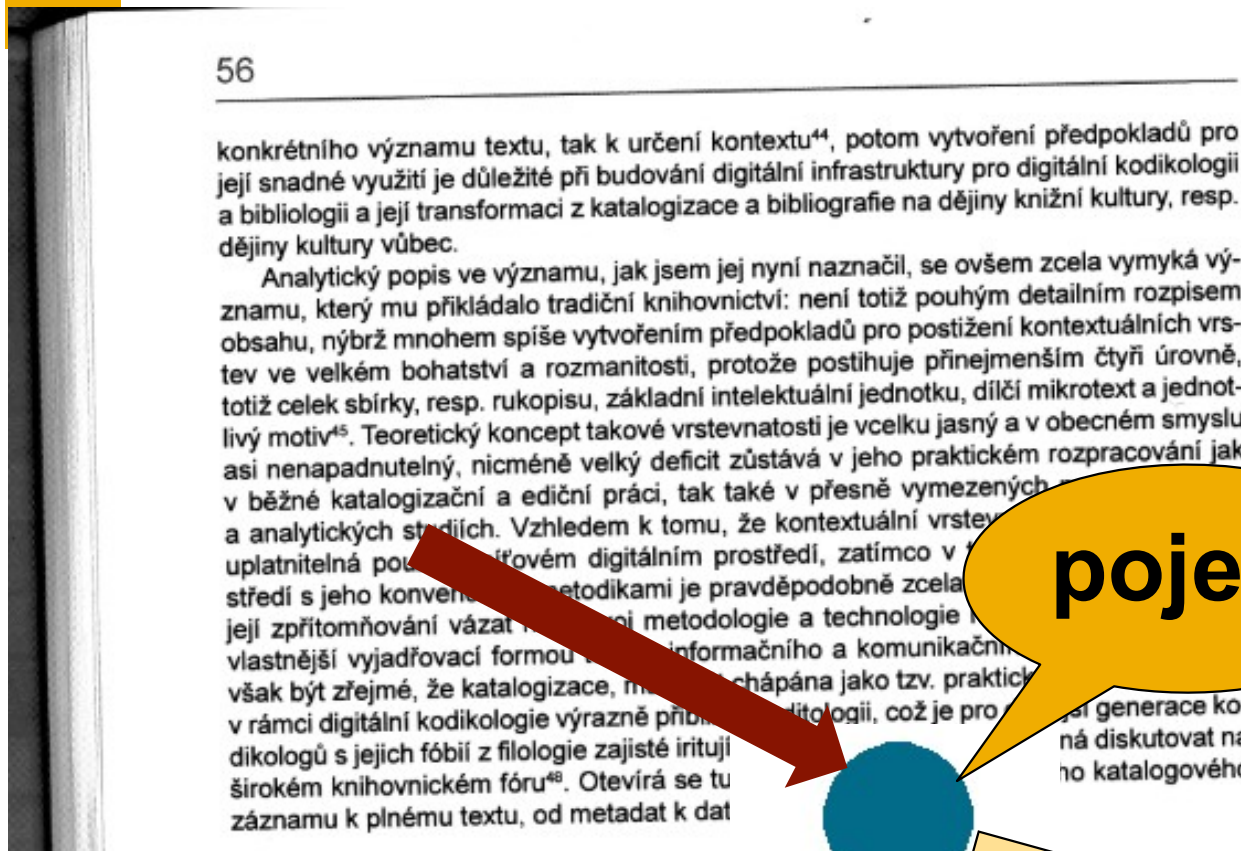
Knižní šifra

text – originál

text

Obsahová analýza textu

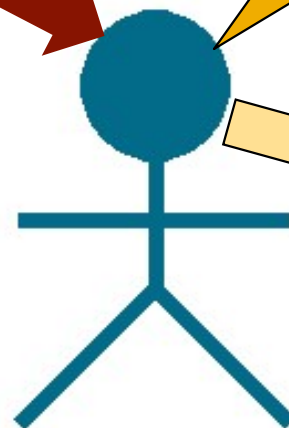
56

konkrétního významu textu, tak k určení kontextu⁴⁴, potom vytvoření předpokladů pro její snadné využití je důležité při budování digitální infrastruktury pro digitální kodikologii a bibliologii a její transformaci z katalogizace a bibliografie na dějiny knižní kultury, resp. dějiny kultury vůbec.

Analytický popis ve významu, jak jsem jej nyní naznačil, se ovšem zcela vymyká významu, který mu přikládalo tradiční knihovnictví: není totiž pouhým detailním rozpisem obsahu, nýbrž mnohem spíše vytvořením předpokladů pro postžení kontextuálních vrstev ve velkém bohatství a rozmanitosti, protože postihuje přinejmenším čtyři úrovně, totiž celek sbírky, resp. rukopisu, základní intelektuální jednotku, dílčí mikrotext a jednotlivý motiv⁴⁵. Teoretický koncept takové vrstevnatosti je vcelku jasný a v obecném smyslu asi nenapadnutelný, nicméně velký deficit zůstává v jeho praktickém rozpracování jak v běžné katalogizační a ediční práci, tak také v přesně vymezených a analytických studiích. Vzhledem k tomu, že kontextuální vrstevnatost je v digitálním prostředí s jeho konvenční metodikami je pravděpodobně zcela zanedbatelná, její zpřítomňování vázat na její metodologie a technologie je vlastnější vyjadřovací formou, než je informačního a komunikačního, však být zřejmé, že katalogizace, metadata a jejich aplikace v rámci digitální kodikologie výrazně přispívají k jejímu rozvoji, což je pro bibliologii s jejich fobii z filologie jistě iritující v širokém knihovnickém fóru⁴⁶. Otevírá se tu otázka, jak se přechází od záznamu k plnému textu, od metadat k dat

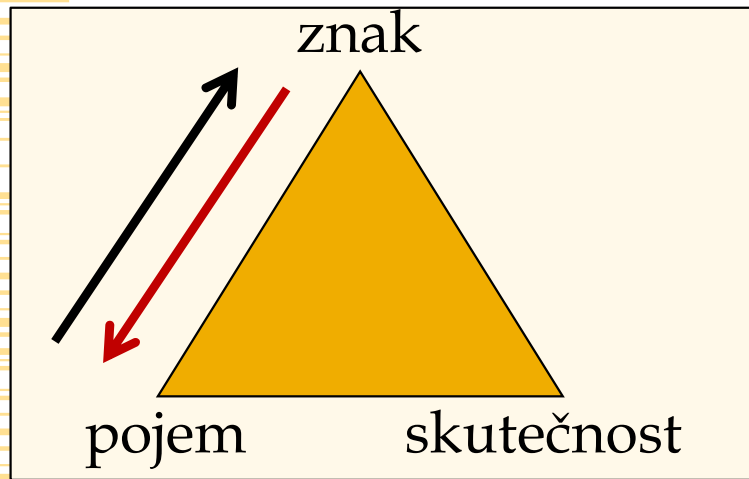
pojem

text – originál

text

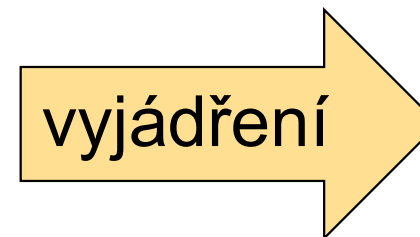
Indexace textu

znak

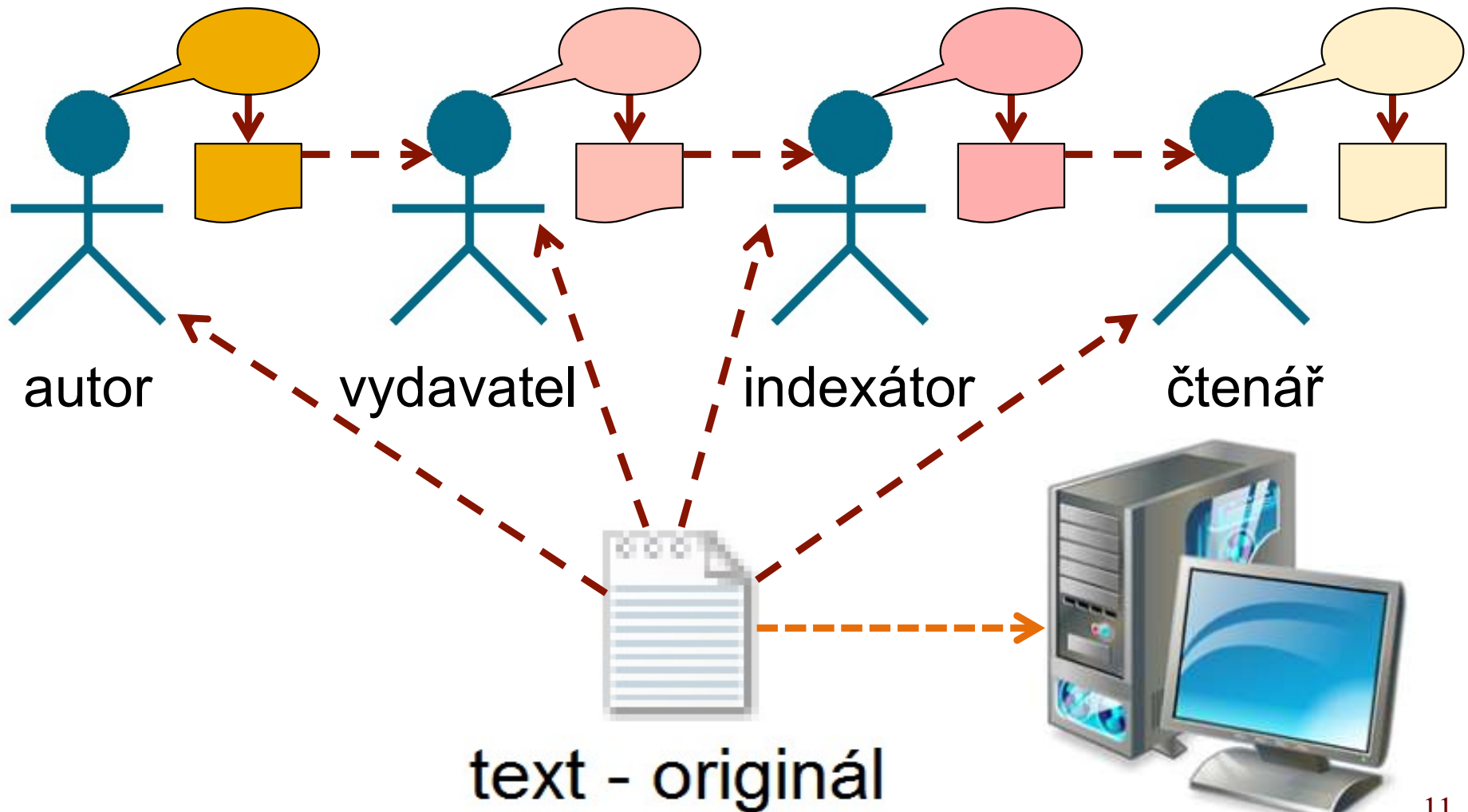

text - originál

znak

Faktory obsahové analýzy: subjekt, kontext, účel

Pragmatický aspekt indexace

„*warrant*“ = zdůvodněný, ospravedlněný, oprávněný

- **literary warrant**
- educational warrant
- user warrant
- organizational warrant
- business warrant

Příklad:

Kniha v TDKIV

Kniha v tezauru AGROVOC

„*bias*“ = zaujetí, zkreslení, předpojatost, předsudek, subjektivní ovlivnění

Indexace složených témat

Vyjádření syntagmatických vztahů mezi dílčími tématy:

- (1) Fasetová analýza
- (2) „Závislostní“ analýza
- (3) Předmětová hesla

Fasetová obsahová analýza = fasety jako kategorie

Obecné fasety/kategorie aplikovatelné na velké množství typů obsahu

- věc (co)
- agent (kdo)
- proces (činnost)
- událost
- materiál
- vlastnost (jaký)
- místo (kde)
- čas (kdy)

- zpracování potravin
- vítěz závodu
- heterogenní síť
- porcelánová soška
- start raketoplánu
- doprava v Praze
- pondělní výuka
- karlovarský kaolin
- mistrovství Evropy

Struktura složených témat

(1) Souřadná symetrická

Sever a Jih, českomoravský, Jů a Hele,
hluchoněmý

Klasifikace a systémová analýza

(2) Podřadná asymetrická

Jižní Čechy, moravské uzené, Alexandre Dumas
mladší, prvotisk

Etické faktory informačních interakcí člověka

„Závislostní“ analýza složených témat vytvořených podřadným skládáním

1. Určete významové jádro (*term focus*)
2. Určete rozlišující prvky (*term difference*)
3. Určete hledisko (*aspekt*), ev. žánr/formu či uživatelské určení – je-li aplikovatelné
4. Zformulujte termíny pro jednotlivé prvky

Příklad

Restaurování šelakových gramofonových desek

významové jádro	rozlišující prvek	hledisko
gramofonová deska	šelak (materiál)	restaurování

„Závislostní“ analýza je syntagmatická

1. Synchronní a diachronní **výzkum** češtiny z hlediska strukturálního, kognitivního a funkčního
2. Financování základního **výzkumu** v AV ČR
3. Péče o talentovanou populaci v období docházky do mateřské a základní školy: průběžná **výzkumná** zpráva
4. Informační systém **výzkumu**, vývoje a inovací

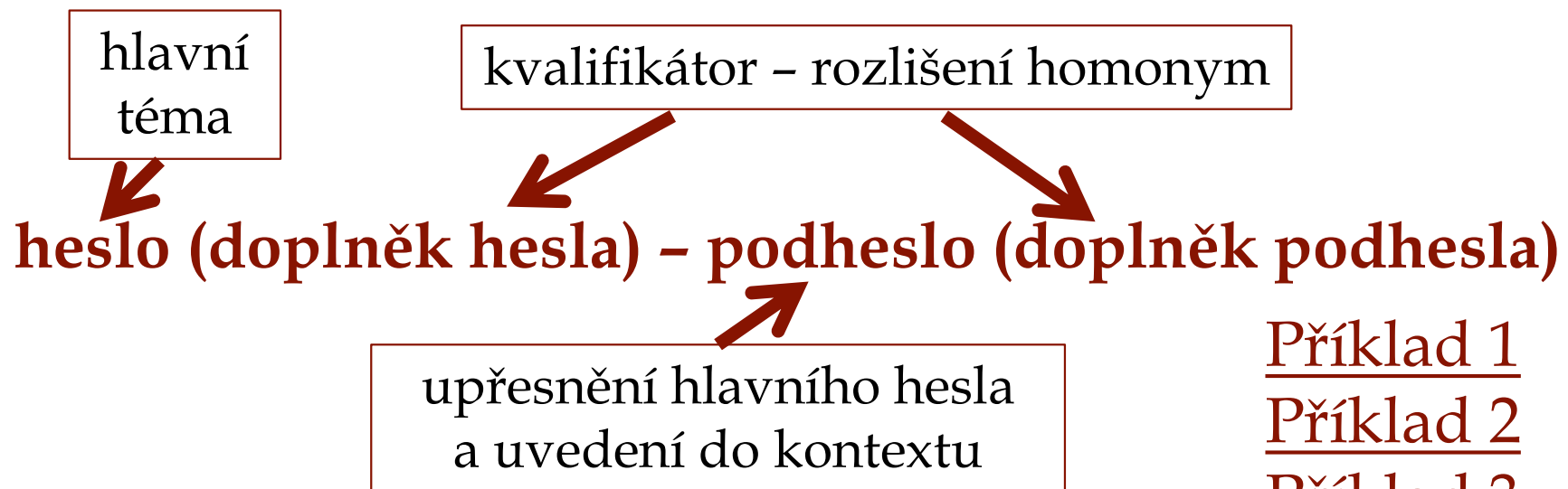
významové jádro	rozlišující prvek	hledisko

Předmětová hesla

ČSN 01 0188. *Tvorba předmětových hesel*. 1983

pravidla:

- nejužšího pojmu
- slovních spojení
- jazykové úpravy

Příklad 1
Příklad 2
Příklad 3

Typy podhesel a pořadí jejich zápisu

1.	věcné upřesnění / zúžení významu hesla	<i>Akvizice ve veřejných knihovnách</i>	Knihovny veřejné - akvizice
2.	pojem ve vztahu k heslu (např. další téma)	<i>Veřejné knihovny a krajské spolky</i>	Knihovny veřejné - spolky krajské
3.	vztah hesla a podhesla typu 2	<i>Spolupráce veřejných knihoven a krajských spolků</i>	Knihovny veřejné - spolky krajské - spolupráce
4.	zeměpisné určení	<i>Spolupráce českých veřejných knihoven a krajských spolků</i>	Knihovny veřejné - spolky krajské - spolupráce - Česko
5.	časové určení	<i>Spolupráce českých veřejných knihoven a krajských spolků ve 21. století</i>	Knihovny veřejné - spolky krajské - spolupráce - Česko - 21. století
6.	forma/žánr	<i>Výzkum spolupráce českých veřejných knihoven a krajských spolků ve 21. století</i>	Knihovny veřejné - spolky krajské - spolupráce - Česko - 21. století - studie

Proč potřebujeme syntax

Samotné pojmy (někdy) nestačí

Studie pojednává o **hudební sbírce kantorského rodu Strachotů z Panenského Týnce** uložené v **hudebním oddělení Národní knihovny České republiky**.

Knihovna
knihovnická revue

ŠEDIVÁ, Eliška. Hudební sbírka kantorské rodiny Strachotů z Panenského Týnce ve fondu hudebního oddělení Národní knihovny České republiky. *Knihovna: knihovnická revue*, 2023, 34(1), s. 5-27. ISSN 1801-3252. Dostupné také z: <https://knihovnarevue.nkp.cz/archiv/2023-1/recenzovane-prispevky/hudebni-sbirka-kantorske>.

Koordinace

souřadné spojení (syntagmatické)

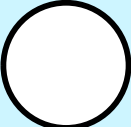
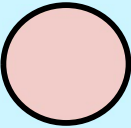
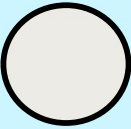
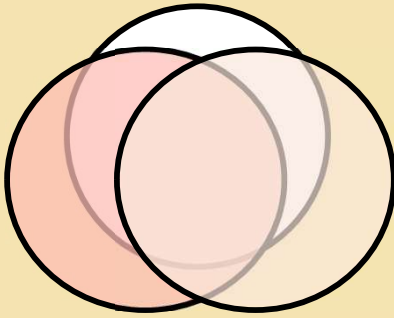
využití **více lexikálních jednotek** k vyjádření **složených témat** (typ kolokace)

■ prekoordinace

vztahy definovány už při tvorbě řízeného slovníku nebo při indexaci (na vstupu, apriori, „paradigmaticky“)
zvyšuje **přesnost**

■ postkoordinace

vztahy definovány až při formulaci požadavku/dotazu (na výstupu, a posteriori, syntagmaticky)
zvyšuje **úplnost**

prekoordinace	
popis dokumentu	popis dotazu
<i>hodnocení profesorů studenty</i> 	<i>hodnocení profesorů studenty</i>
postkoordinace	
popis dokumentu	popis dotazu
<i>hodnocení</i> <i>profesoři</i> <i>studenti</i> 	<i>hodnocení</i> <i>AND</i> <i>profesoři</i> <i>AND</i> <i>studenti</i>

	prekoordinace	postkoordinace
klady	<ul style="list-style-type: none"> ■ přesné vyjádření tématu dokumentu (i velmi specifické vztahy) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ možnost libovolného skládání pojmů
zápory	<ul style="list-style-type: none"> ■ obtížná formulace dotazu běžným uživatelem ■ nevyhovuje interdisciplinárním dotazům 	<ul style="list-style-type: none"> ■ omezení typů vztahů, jež lze použít

Prekoordinace vs. postkoordinace

Vliv a účinky volného času na jednotlivce v České republice a na Slovensku v 21. století

MDT

379.8-042.3-059.1“20“(437.3+437.6)

1 notační znak = 1 téma
(**prekoordinace**)

**Tezaurus
EUROVOC**

volný čas
Česká republika
Slovensko
sociální analýza
21. století

1 téma = kombinace
preferovaných termínů
(**postkoordinace**)

Prekoordinace v MDT

Vliv a účinky volného času na jednotlivce
v České republice a na Slovensku v 21. století
379.8-042.3-059.1"20"(437.3+437.6)

379.8	Volný čas. Dovolená, prázdniny	<i>hlavní znak</i>
-042.3	Vliv	<i>všeobecný pomocný znak vztahů, procesů a operací (postupů)</i>
-059.1	Osoby jednotlivě. Jednotlivé osoby	<i>všeobecný pomocný znak osob a osobních charakteristik</i>
"20"	21. století	<i>všeobecný pomocný znak času</i>
(437.3)	Česká republika	<i>všeobecný pomocný znak místa</i>
+	přiřazení	<i>všeobecný pomocný symbol</i>
(437.6)	Slovensko. Slovenská republika	<i>všeobecný pomocný znak místa</i>

Postkoordinace v LISS

1. Looking Ahead: Incorporating AI in MLIS Competencies.

By: Ghosh, Souvick; McCoy, Denise. *Student Research Journal (SRJ)*, May2024, Vol. 14 Issue 2, p28-42, 15p

Témata: Digital literacy; Information **organization**; Democratization; Educational programs; Internet access; Educational quality

Akademický časopis

[Plný text PDF](#) (1.8MB)

[Find author's articles in Web of Science](#)

2. Knowledge Organization and Representation under the AI Lens.

By: Qin, Jian. *Journal of Data & Information Science*, Feb 2020, Vol. 5 Issue 1, p3-17, 15p; DOI: 10.2478/jdis-2020-0002

Témata: Knowledge representation (Information theory); Artificial intelligence; Information science; Comparative literature; Case studies

Akademický časopis

[Plný text HTML](#)

[Plný text PDF](#) (3MB)

[Find author's articles in Web of Science](#)

3. Knowledge Organization Systems: A Network for AI with Helping Interdisciplinary Vocabulary Engineering

By: Greenberg, Jane; Zhao, Xintong; Monselise, Michal; Grabus, Sam; Boone, Joan. *Cataloging & Classification Quarterly*, 2021, Vol. 59 Iss

Témata: Knowledge management; Natural language processing; Machine learning; Artificial intelligence; Digital resources in library science

Akademický časopis

[Odkazovaný plný text](#)

[Find author's articles in Web of Science](#)

Postkoordinace v JSTOR

□ Knowledge Organization and Text Organization

Suzanne M. Mannes, Walter Kintsch

Cognition and Instruction, Vol. 4, No. 2 (1987), pp. 91-115

JOURNAL ARTICLE

Topics: [Full text databases](#), [Advance organizers](#), [Inference](#), [Problem solving](#), [Paraphrase](#), [Bacteria](#), [Learning](#), [Memory retrieval](#), [Statistical significance](#)

□ Effects of Knowledge Organization on Task Performance

Bat-Sheva Eylon, F. Reif

Cognition and Instruction, Vol. 1, No. 1 (Winter, 1984), pp. 5-44

JOURNAL ARTICLE

Topics: [Physics](#), [History](#), [Problem solving](#), [Experiment design](#), [Performance tests](#), [Instructional materials](#), [Knowledge acquisition](#), [Educational psychology](#), [Cognitive models](#), [Memory](#)

Komentář k úkolu 5

Systemová analýza:

- **Třída/kategorie** (substantivum)
- **Vlastnost – atribut** (adjektivum), **vztah** (verbum)
- **Prvek/instance** (proprium)

Komentář k úkolu 5

Při obsahové analýze pozor na:

- **přídavná jména** (adjektiva)
moderní (≠ modernita), umělý (umělý život), střední, digitální
často nemají samostatný význam
- **slovesa**
použití, využití, vytvoření, význam, důvod, souvislost, dopad, vliv, zlepšení, důsledek
spíše vztah (predikát), nikoli samostatná třída/téma
- **„prázdná“, příliš obecná slova**
téma, problém, otázka, aspekt, problematika
- **vlastní jména** (spíše instance než třída/pojem)
Havířov, Noc s Andersenem, Inforum, 70 let

Komentář k úkolu 5

Jsou všechny složené pojmy zpětně rozložitelné?

- teorie informace
- autonomní vozidlo
- digitalizační plán
- statistika výpůjček
- význam biodiverzity
- slovní druhy
- obsahová analýza
- šachový turnaj
- terminologická norma
- informační potřeby
- bibliografická data
- destruktivní digitalizace
- absenční výpůjčky
- mimoškolní vzdělávání
- nová média
- moderní tanec
- neočekávaná výhoda
- mezinárodní standard

Komentář k úkolu 6

Složený pojem ≠ víceslovný výraz

■ novostavba

■ bohemikum

■ jezdec

■ lyžař

■ vydavatel

■ origami

■ **jak** vzniká

■ **vybrané** mapové sbírky

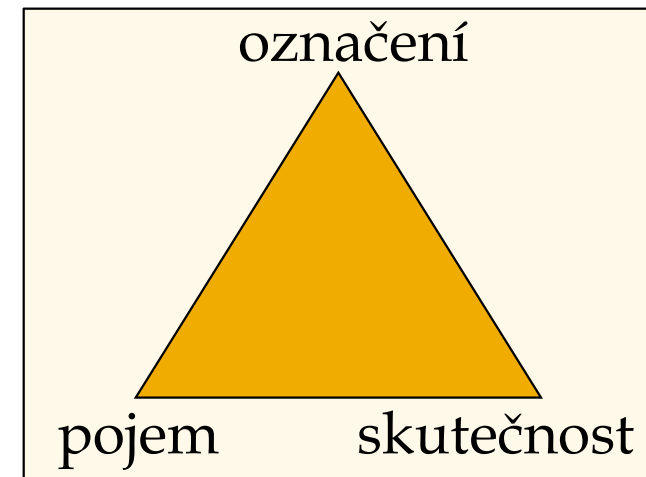
■ **rozvoj** digitální gramotnosti

■ **některé** problémy

■ **výsledky** průzkumu

■ zlatá cesta

slovo ≠ pojem ≠ věc

Komentář k úkolu 6

Kdy je to vlastnost a kdy věc?

- **abecední řazení**
- **absenční výpůjčka**
- **bibliografický formát**
- **meruňkový koláč**
- **meruňková barva**
- **klasifikační systém**
- **krokodýlí kůže**
- **veselý výlet**
- **zkouškové období**

Připomenutí z předmětu KSA

Vztah substantivum –
adjektivum je vztahem
třída – vlastnost.

Vlastnost =

a) atribut

b) vztah (k jiné třídě)

⇒ **relační adjektiva**

Komentář k úkolu 6

Co je významové jádro

– proces/vlastnost nebo věc (co závisí na čem)?

- dezinfekce vody
- tvorba tezauru
- šíření informací
- relevance informací
- digitalizační pracoviště
- registr digitalizace
- katalogizace hudebnin
- interakce člověk–počítač

Zlatá cesta otevřeného přístupu

Komentář k úkolu 6

Priorita substantiva nebo adjektiva?

■ potřeby informační	■ informační potřeby
■ vozidlo autonomní	■ autonomní vozidlo
■ plán digitalizační	■ digitalizační plán
■ výpůjčky absenční	■ absenční výpůjčky
■ druhy slovní	■ slovní druhy
■ analýza obsahová	■ obsahová analýza
■ turnaj šachový	■ šachový turnaj
■ norma terminologická	■ terminologická norma
■ vzdělávání mimoškolní	■ mimoškolní vzdělávání
■ data bibliografická	■ bibliografická data

Indexový soubor / rejstřík jako nástroj

- a) řešení lingvistických problémů
obsahové analýzy a indexace
⇒ index jako model obsahu

- b) přístupu ke zdrojům
⇒ index jako cesta k obsahu

Rejstřík

The screenshot shows the National Digital Library (Národní digitální knihovna) website. The search bar contains the text 'Hledat v celé digitální knihovně'. The search results display a snippet from a book: 'Obchodním právem §§ 9 a 10, jakož i ve spise dra V. Kliera O zápisech do r-u obch. (Obch. knihovna »Merkur« č. 2). Hmn. R. v knihách jest abecedně spořádaný seznam čili ukazatel jmen (r. jmenný), věcí (r. věcný) nebo slov (r. slovní), o nichž v knize buď se pojednává anebo jichž v knize bylo upotřebeno.' This snippet is highlighted with a red border. Below it, another snippet reads: 'R. v knihtiskarství viz Pунктура 2). R., register, formát papíru, viz Papír,'. On the right side, there is a sidebar with the title 'Ottův slovník naučný' and a description: 'illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí'. A link 'Přejít na svazek knih' is provided. Below this, it says 'Část' and 'Ottův slovník naučný' again, followed by 'illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí', '21. R (Ř)-Rozkoš', 'Nakladatelské údaje', and 'V Praze: J. Otto, 1904'.

← NK Národní digitální knihovna Procházet Sbírkyně Informace Přihlásit

Obchodním právem §§ 9 a 10, jakož i ve spise dra V. Kliera O zápisech do r-u obch. (Obch. knihovna »Merkur« č. 2). *Hmn.*

R. v knihách jest abecedně spořádaný seznam čili ukazatel jmen (**r.** jmenný), věcí (**r.** věcný) nebo slov (**r.** slovní), o nichž v knize buď se pojednává anebo jichž v knize bylo upotřebeno.

R. v knihtiskarství viz Pунктура 2).
R., register, formát papíru, viz Papír,

Ottův slovník naučný
illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí
[Přejít na svazek knih](#)

Část

Ottův slovník naučný
illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí
21. R (Ř)-Rozkoš
Nakladatelské údaje
V Praze: J. Otto, 1904

Systemy organizace znalostí a rejstříky – systémový přístup

Účel:

1) Pojmová indexace
zdrojů
v určené doméně

2) Přístup
ke zdrojům

Funkce:

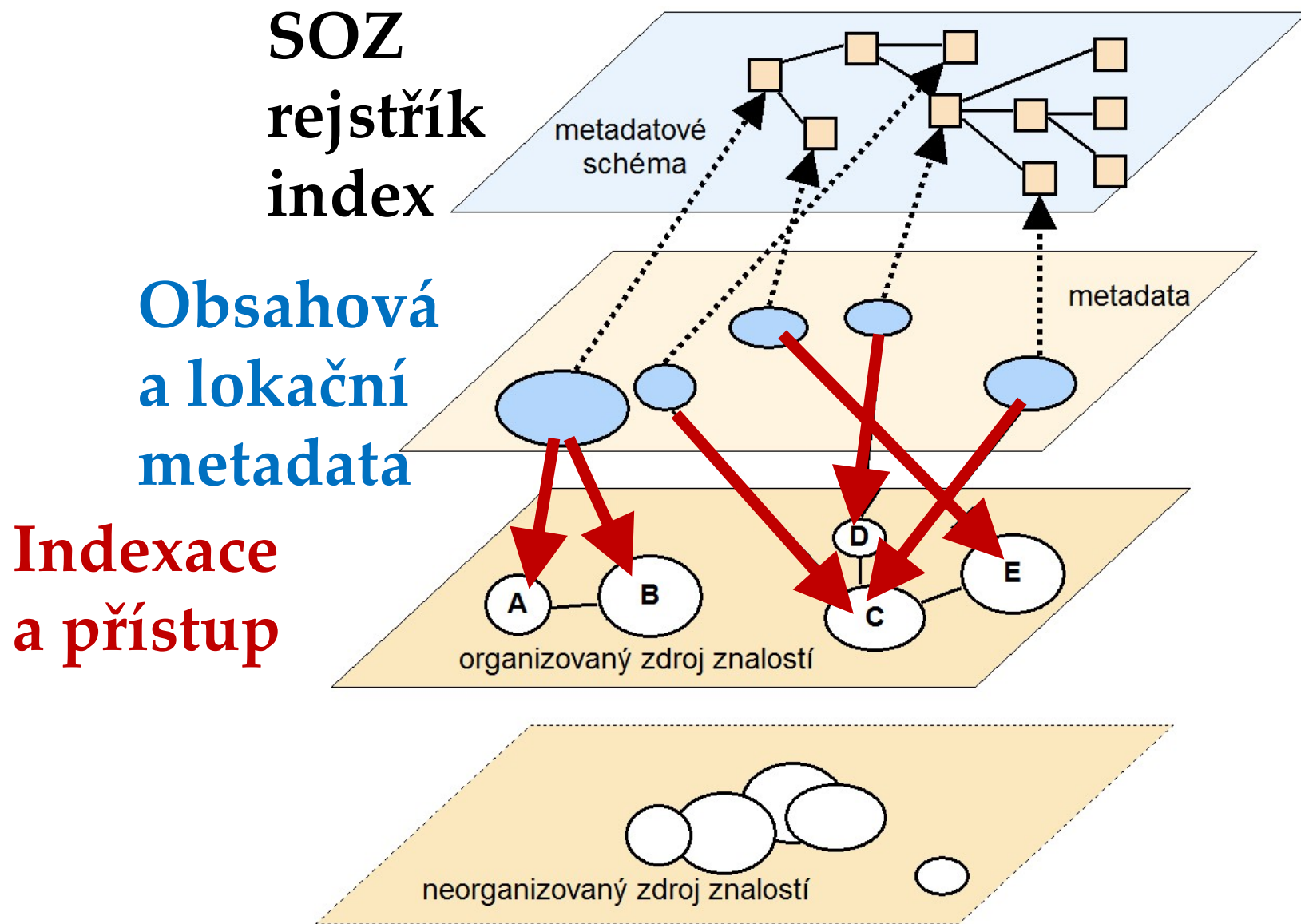
Pomůcka
při organizaci znalostí

Struktura:

Prvky: metadata

Vztahy:
paradigmatické

Systemy organizace znalostí a rejstříky jako modely metadat

Princip indexu / rejstříku

Příklad: Web ÚISK FF UK (denotát)

znak (= metadata)

<title>ÚISK FF UK: Ústav
informačních studií a knihovnictví</title>

<https://uisk.ff.cuni.cz/>

jméno
(= obsahová metadata)

přístup
(= lokační metadata)

Co je to?

Kde je to?

smysl
(koncept, pojem)

denotát
(skutečnost, objekt)

Index může znamenat:

*latinsky: ukazovatel, ukazatel, udavatel, udavač, oznamovatel, nápis
digitus index = ukazováček (angl. index finger)*

- vyzvědač, zrádce, prozrazující něco
- seznam, obsah, katalog, rejstřík
- ukazatel poměru dvou nebo více hodnot
- rozlišující, identifikační znak; typ znaku (Peirce)
a mnoho konkrétních aplikací...

Indexace může znamenat:

- tvorbu indexu (indexového souboru)
- vyjadřování obsahu
(věcný popis / zpracování) informací

ČSN ISO 999

ČSN ISO 5963

Metafory uspořádání (řazení) věcí v prostoru: seznam, kartotéka, index

přímý přístup

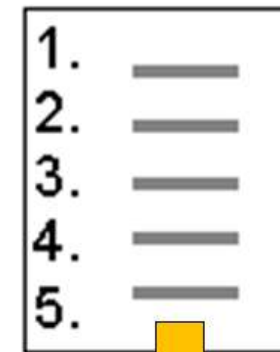

seznam

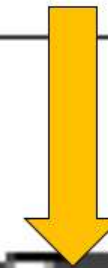

kartotéka

nepřímý přístup

indexový
soubor

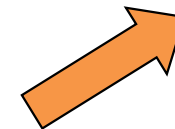
primární
soubor

Indexy (rejstříky, registry)

**dvoufázový
přístup:**
nejprve prohledáme
index, pak primární
soubor

indexový soubor

1.	—
2.	—
3.	—
4.	—
5.	—

primární soubor

*ten, že se na to
všelijaké hůlky,
hlohy, bezy, vy
se ryje v hlíně,
cestičky, nastrk
prohlašuje, že t*

Index

indexový soubor, invertovaný soubor,
konkordanční soubor, rejstřík

- Pomocný soubor **řazený podle jiného hlediska** než primární (základní) soubor, obsahující odkazy na údaje v primárním souboru.

- obecná struktura: **klíč – adresa**

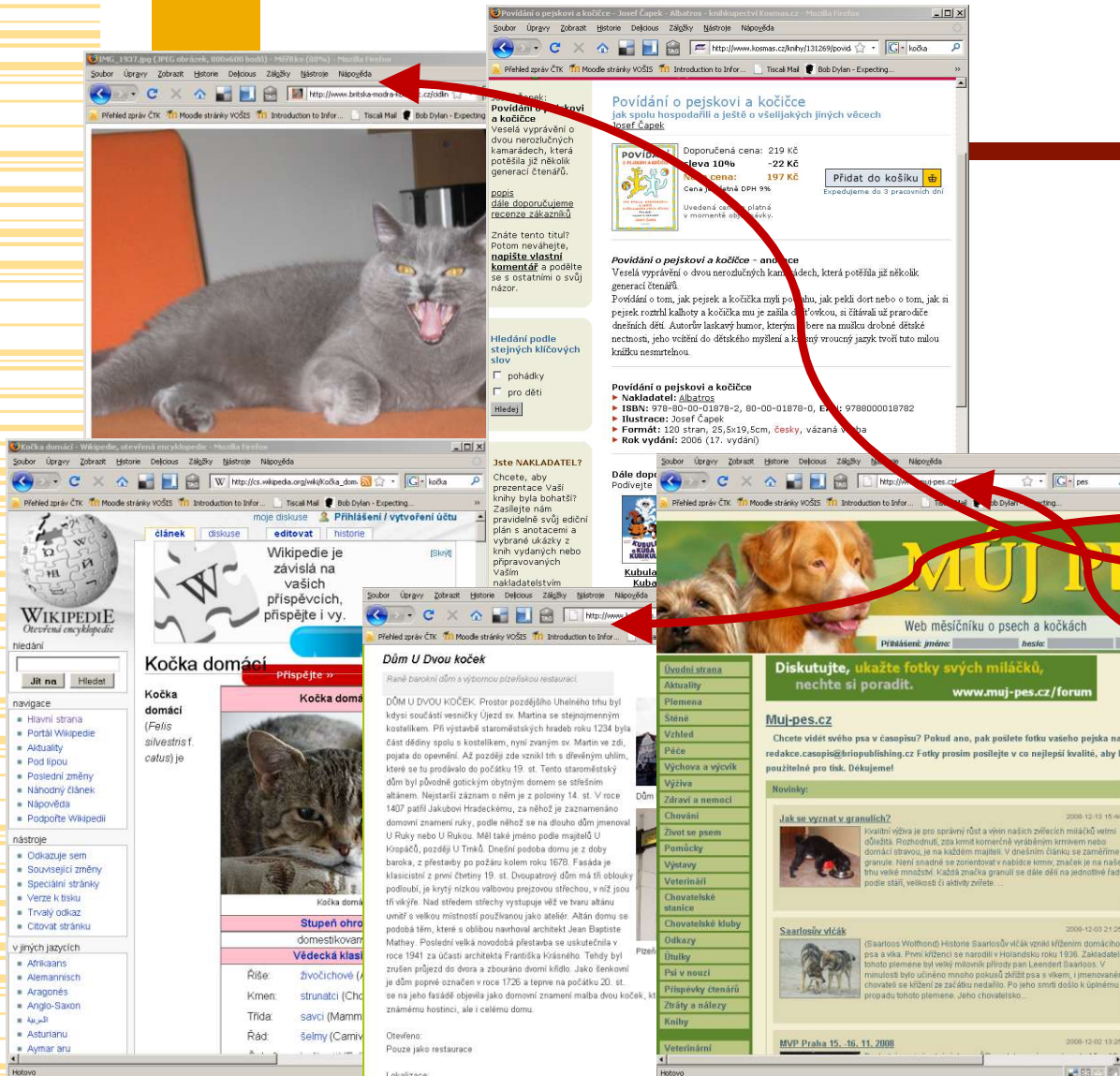
klíč:

hodnota vztahující se k primárnímu souboru (slovo, fráze, atribut) ⇒ **obsahová metadata**

adresa:

odkaz (ukazatel, pointer) na místo uložení v primárním souboru, jehož se hodnota týká ⇒ **lokační metadata**

Vyhledávání na Internetu

lokační metadata

slovo (klíč)

http://www.
http://www.
http://www.p...

obsahová metadata

pes

indexový soubor

primární soubor

Index – pro a proti

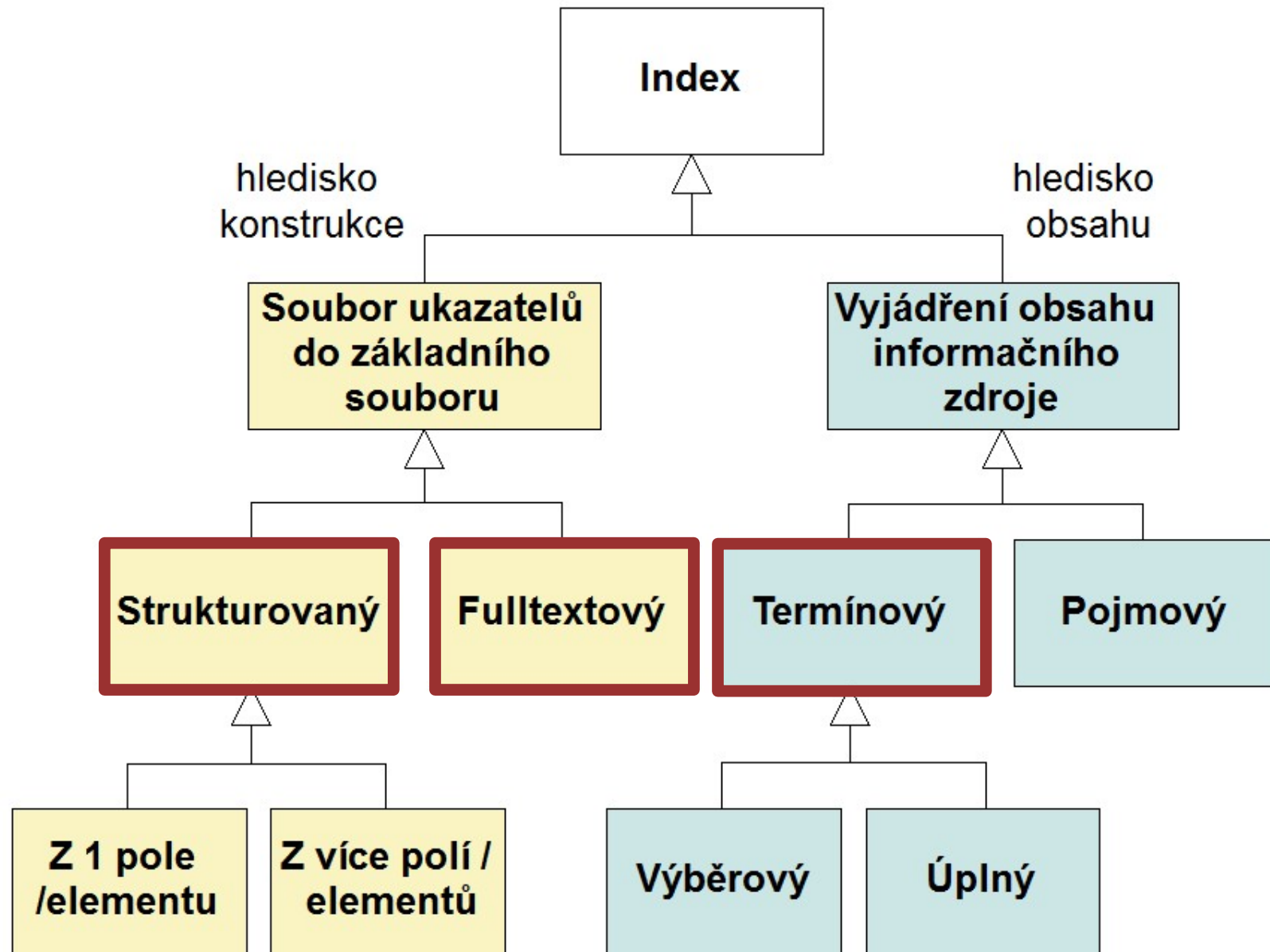
klad:

- urychluje přístup ke zdrojům (zkracuje dobu vyhledávání)
- umožňuje vyhledávat podle více hledisek

zápor:

- zabírá místo
- údržba indexu zpomaluje práci při aktualizaci primárního souboru

Typy indexů

Příklad termínového rejstříku: Rotované rejstříky KWIC a KWOC

KEYWORD-IN-CONTEXT BIBLIOGRAPHICAL INDEX

	COULOMB EXCHANGE ENERGY FROM SHELL-MODEL WAY	1719
	EXCITATION OF PROTONS IN HELIUM II B	0011
OF ATOMIC AND MOLECULAR	EXCITATION BY A TRAPPED-ELECTRON IIE	0150
	EXCITATIONS IN LIQUID HE3.	1465
ENERGIES OF GROUND AND	EXCITED NUCLEAR CONFIGURATIONS IN TH	0452
	EXCITED STATES OF V51 AND CR53.	1691
	EXCITED STATE IN OSMIUM-188.	1717
INTERNAL PHOTOEFFECT AND	EXCITON DIFFUSION IN CADMIUM AND ZIN	0123
OF THE CONTRIBUTION OF	EXCITONS TO THE COMPLEX DIELECTRIC	1555
	EXPANSION OF SOME CRYSTALS WITH THE	0136
THERMAL	F18 FROM THE N14/ALPHA, ALPHA/N14 AND	0547
ENERGY LEVELS IN	F19-PLUS-P.	0239
ON FROM AL27-PLUS-P AND	FE-CR SPINELS.	1603
TIC MEASUREMENTS OF THE	FERRATE III.	0326
	FERRIMAGNETIC SPHERES.	0059
MAGNETOSTATIC MODES IN	FERRITE.	0397
NICKEL-IRON	FERROELECTRIC STATE IN BARIUM TITANA	0413
TRANSITION TO THE	FERROMAGNETISM IN ISOMORPHOUS COMPOU	0089
SUPERCONDUCTIVITY AND	FIELD AND ITS CONTROL OF COSMIC-RAY	0589
INTERPLANETARY MAGNETIC	MAGNETIC FIELD DEPENDENCE OF ULTRASONIC ATTEN	0080
	RELATIVISTIC FIELD THEORY OF UNSTABLE PARTICLES.	0283
	QUANTUM FIELD THEORIES WITH COMPOSITE PARTIC	0669

Tzv. fulltextový (volný, úplný) index

- užití: narativní dokumenty, vyhledávání v textech
- *information retrieval*: celý dokument je rozložen na jednotlivá slova (lexikální jednotky)
⇒ termínový index ze slov (lexikálních jednotek)
- vyhledávaná jednotka: text (dokument), příp. jeho část
- složení:
 1. slovo (lexikální jednotka)
 2. identifikátor dokumentu v kolekci
 3. identifikátor elementu dokumentu
(je-li dokument členěn na elementy)
 4. pořadí slova v rámci dokumentu (příp. elementu)

Tzv. strukturovaný index

- užití: transakční dokumenty, vyhledávání v metadatach
- *database searching*: celý dokument je pravidelně členěn na strukturní prvky / elementy / pole
⇒ termínový index z celých hodnot elementů
- vyhledávaná jednotka: záznam
- složení:
 1. hodnota pole (elementu)
 2. pořadové číslo záznamu v souboru
 3. pořadové číslo pole (elementu) v záznamu

Strukturovaný index vytvořený z hodnot jednoho pole (elementu) katalogizačního záznamu

The screenshot displays the top navigation bar of the University of Karlova library website. On the left is the university's logo and the text "UNIVERZITA KARLOVA". In the center are links for "NOVÉ VYHLEDÁVÁNÍ" and "PROHLÍŽENÍ REJSTRÍKŮ". On the right are icons for a refresh button, a pushpin, a language selector (showing the UK flag), and a "Přihlásit se" button. Below the navigation bar is a search bar with a magnifying glass icon on the right. A dropdown menu is open over the search bar, with the text "Procházet pod" on the left. The menu items are "Autor", "Název", and "Edice".

Strukturovaný index vytvořený z hodnot jednoho pole (elementu)

Primární soubor

Indexový soubor

Hodnoty (klíče)		Čísla záznamů		Ukazatele	Hodnoty (klíče)
AUTOR	NÁZEV				NÁZEV
Čapek	Loupežník	116		118	Apollinaire
Apollinaire	Pražský chodec	117		121	Idiot
Hartwigová	Apollinaire	118		126	Inzerát na dům, ve kterém už nechci bydlet
Čapek	R.U.R.	119		127	Kaligramy
Čapek	Krakatit	120		120	Krakatit
Dostojevskij	Idiot	121		116	Loupežník
Čapek	Věc Makropulos	122		125	Ostře sledované vlaky
Hrabal	Pábitelé	123		129	Nikola Šuhaj loupežník
Čapek	Život a dílo skladatele Foltýna	124		123	Pábitelé

Strukturovaný index vytvořený z hodnot více polí (elementů)

- a) hodnoty různých polí (elementů) jsou umístěny do stejného pole indexového souboru
- b) složený index
původní položky zůstanou zachovány,
třídí se kaskádovitě

Strukturovaný index z hodnot více polí – varianta a)

[Základní vyhledávání](#) | [Rozšířené vyhledávání](#) | [Z více bází](#) | [Vyhledávání CCL](#)

NKC - Online katalog Národní knihovny ČR

[Upozornění na dočasné omezení půjčování](#)

[Základní vyhledávání](#)

[Tematická mapa fondů](#) [Informace o bázi](#)

Vyberte údaj pro vyhledávání:

Všechny údaje

Zadejte slovo nebo slovní spojení:

1984

Druh dokumentu:

pouze dokumenty v češtině

Blížkost slov?

Ne Ano

OK

Vyčistit formulář

● Pro další informace použijte tabulku [kódů jazyků](#), tabulku [kódů zemí](#) a tabulku [kódů druhů dokumentu](#).

Strukturovaný index z hodnot více polí – varianta b) složený index

Hodnoty (klíče)		Číslo záznamů (ukazatele)
AUTOR	NÁZEV	
Apollinaire	Kaligramy	127
	Pražský chodec	117
Čapek	Krakatit	120
	Loupežník	116
	R.U.R.	119
	Věc Makropulos	122
	Život a dílo skladatele Foltýna	124
Dostojevskij	Idiot	121
Hartwigová	Apollinaire	118
Hrabal	Inzerát na dům, ve kterém už nechci bydlet	126
	Ostře sledované vlaky	125

Využití indexového souboru pro kontextové operátory

Text

Využití **indexového souboru** pro kontextové operátory

Index

2	indexového
5	kontextové
6	operátory
4	pro
3	souboru
1	využití

Dotaz

indexového (**W**) souboru
pro (**3N**) využití

■ operátor proximity

podmínka vzdálenosti se vyhodnocuje přes absolutní hodnocení rozdílu pořadí slov

■ operátor pořadí

podmínka pořadí je vyhodnocována na základě větší velikosti čísla udávajícího pořadí slov

Řešení přístupu k víceslovným výrazům pomocí abecedního seřídění konkordance

řazení levostranného kontextu

a jiných oprávněných podle jejich čísel , b) abecední **rejstřík** vlastníků a jiných oprávněných , c) soupis parcel podle tisku s možností jejich snadného vytištění , stejně jako abecední **rejstřík** pro snazší nalezení požadovaných informací , nastavení apod . Přímé řazení na CD-ROM a podrobný abecední **rejstřík** studijních oborů . Nabídka vzdělávání na veletrhu Gaudeamus je určena k dispozici podrobný abecední **rejstřík** oborů a bezplatný poradenský servis při vyhledávání žádaného studia Sally měla v úmyslu projít abecední **rejstřík** držitelů patentů a zjistit , jestli tam něco je pod a znovu si vzala k ruce abecední **rejstřík** britských patentů . Jestliže chtěl Bellmann na té věci vydělat jisti , kde najít potřebné informace , pomůže vám abecední **rejstřík** hesel na straně 112 . Na stranách 14 - 15 komplikovanějšími naučnými knihami . Na konci knihy je zařazen abecední **rejstřík** , ve kterém se děti mohou naučit hledat předmět ,

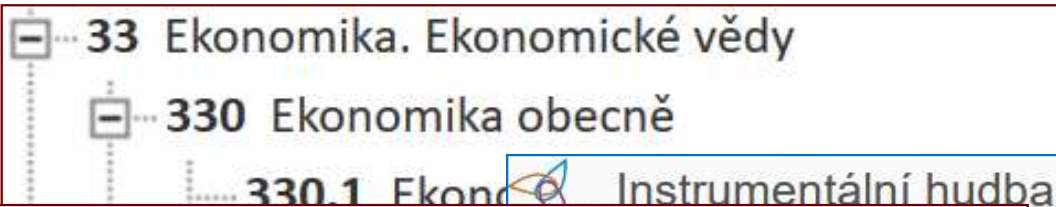
katalog s širší nabídkou možností studia na CD-ROM a podrobný **abecední** rejstřík studijních oborů . Nabídka vzdělávání na veletrhu Gaudeamus je zajímavostí , například letos poprvé mají studenti k dispozici podrobný **abecední** rejstřík oborů řazení vání žádaného studi koupil státní cenné papíry . Sally měla v úmyslu projít **abecední** rejstřík držitelů řazení vání žádaného studi oblematikám tisku s možností jejich snadného vytištění , stejně jako **abecední** rejstřík pro sn řazení vání žádaného studi , komplikovanějšími naučnými knihami . Na konci knihy je zařazen **abecední** rejstřík , ve kterém řazení vání žádaného studi nejste jisti , kde najít potřebné informace , pomůže vám **abecední** rejstřík hesel řazení vání žádaného studi , něco ji napadlo a znovu si vzala k ruce **abecední** rejstřík britských patentů . Jestliže chtěl Bellmann na té věci řazení vání žádaného studi vlastníků a jiných oprávněných podle jejich čísel , b) **abecední** rejstřík vlastníků a jiných oprávněných , c) soupis parcel řazení vání žádaného studi

řazení pravostranného kontextu

Systemy organizace znalostí a rejstříky jako řízené slovníky

Slovníky uspořádané tak, že explicitně zachycují **paradigmatické vztahy** mezi **pojmy**.

Nástroj vyjádření vztahů: **notace**

alt	BT zpěvní hlasy
baryton	BT zpěvní hlasy
bas	BT zpěvní hlasy

- generalizace 155
- viz též* abstrakce; specializace
- v UML 238-239
- generická hierarchie 181-182
- Genová ontologie 185
- genus-species* 181
- globální číslo obchodní položky *viz* GTIN
- globální polohovací systém *viz* GPS

Home
Individuals Comments Changes by
Class: Smyčcový kvartet

dechový nástroj **skos:broader** Nástroj
trunný nástroj **skos:broader** Nástroj
létna **skos:broader** Dechový nástroj
ousle **skos:broader** Strunný nástroj
ousle **skos:related** Houslový koncert
ytara **skos:narrower** Akustická kytara

Obsahy publikací jako výběrové termínové indexové soubory

OBSAH

table of contents

strukturní
metadata

lokační
metadata

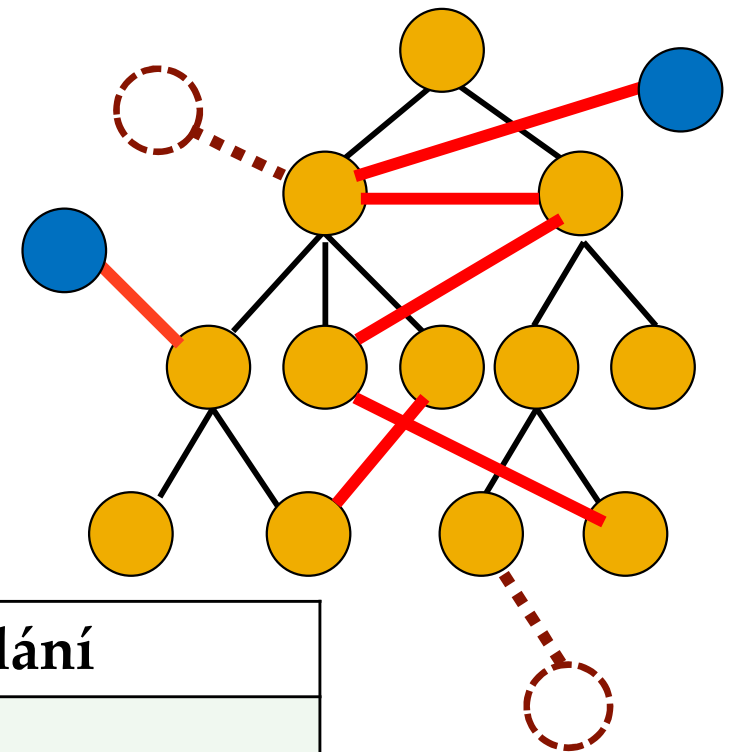
Úvod	7
1 Organizace znalostí – staré téma v novém kontextu	15
1.1 Historií předchůdci oboru organizace znalostí	17
1.2 Problémy a paradigmaty organizace znalostí	21
1.2.1 Konstantní problémy organizace znalostí	23
1.2.2 Nová paradigmaty pro 21. století	26
1.3 Organizace znalostí jako obor	38
1.4 Pojmová základna a pojmová mapa organizace znalostí	46
1.5 Přístup k organizaci znalostí v tuzemském kontextu – poznámky (nejen) k české terminologii	51
1.6 Shrnutí	55
2 Systémový přístup k organizaci znalostí: cíl, prvky, procesy, kontext	57
2.1 Cíl organizace znalostí – proč se organizuje?	58
2.2 Kontext organizace znalostí – kdo, kdy, kde organizuje?	64
2.3 Prvky organizace znalostí – co se organizuje?	69
2.3.1 Jednotky organizace znalostí: dokument – informační zdroj – kolekce ..	70
2.3.2 Znalosti? Informace? Data?	77
2.3.3 Filozofický přístup k vymezení jednotky organizace znalostí	86
2.3.4 Vymezení jednotky organizace znalostí	92
2.4 Procesy organizace znalostí – co se děje při organizování	94
2.4.1 Proces organizace znalostí	96

Funkce

- Model (obsahové) struktury
- Nástroj přístupu ke strukturním prvkům

Systemy organizace znalostí a rejstříky – struktura

Název základní jednotky (= pojem) ●	
klasifikační schéma, ontologie	třída
tezaurus	termín
Wikidata	položka
rejstřík	záhlaví
index	klíč

Základní paradigmatické vztahy		uspořádání
klasifikační schéma, ontologie	hierarchie	hierarchické
tezaurus, rejstřík	ekvivalence	abecední (lineární)
Wikidata	asociace	síťové

Struktura tezaurového odstavce (*record*)

PREFERRED TERM	① změna klimatu
DEFINITION	① As alterações climáticas são mudanças do clima que ocorrem a nível global. Segundo o “Painel Intergovernamental sobre Mudanças Climáticas” (IPCC, 2001) as alterações climáticas resultam de uma variação estatisticamente significativa (no mínimo mais de 30 anos) no estado médio do clima ou na sua variabilidade, sem identificação absoluta das causas dessa mudança. (pt)
BROADER CONCEPT	přírodní jevy (cs) životní prostředí (cs)
NARROWER CONCEPTS	anthropogenic climate change (en) globální oteplení (cs)
RELATED CONCEPTS	adaptace na změnu klimatu (cs) climate system (en) zmírnění dopadů změny klimatu (cs)
ENTRY TERMS	① změny klimatu (cs)
INFLUENCES	klima (cs) narušování ozonové vrstvy (cs)
IS INFLUENCED BY OR DEPENDS ON	obohacení kyslíčným uhlíčitým (cs) skleníkové plyny (cs)

Struktura rejstříkového hesla (*index entry*)

1. **záhlaví** (*heading*)

2a) **lokátor/y** (*locator/s*) záhlaví

2b) vylučovací odkaz

(*“see” cross-reference*)

3. přidružovací odkaz

(*“see also” cross-reference*)

4. podzáhlaví (*subheading*)

5a) **lokátor/y** (*locator/s*) podzáhlaví

5b) vylučovací odkaz

6. přidružovací odkaz

generalizace 155

viz též abstrakce; specializace

- v UML 238-239

generická hierarchie 181-182

Genová ontologie 185

genus-species 181

globální číslo obchodní položky

globální polohovací systém *viz* (

gnozeologie *viz* teorie poznání

Google 11, 36, 103, 131, 136

GLN (Global Location Number) :

GPS 141

graf 28, 63, 167

viz též teorie grafů

- hrana *viz* hrana grafu

Rejstříky publikací jako **pojmové** indexové soubory

Rejstřík

back-of-the-book index

obsahová
metadata

lokační
metadata

A

agregace 79

akce 151

změny ve verzích UML 150

aktér 104

aktivita 110

aktivní třída 90

aliasing 84

Analysis Patterns 148

analýza požadavků 46

artefakt 101

změny mezi verzemi UML 149

asercce 64

asociace 53

Č

časový signál 121

část 132

D

datový pulec 73

diagram

členění typů 32

začátky 35

kompletní seznam 34

spolupráce 137

tříd 32

typy 31

úhel pohledu 28

Funkce

- Model jednotek obsahu
- Nástroj přístupu k jednotkám obsahu

Struktura rejstříku publikace

generalizace 155

viz též abstrakce; specializace

- v UML 238-239

generická hierarchie 1

Genová ontologie 185

genus-species **181**

**lokační
metadata**

globální číslo obchodní položky *viz* GTIN

globální polohovací systém **viz** GPS

gnoseologie poznání

Google, 131, 136

GLN (Global Location Number) 145

GPS 141

**obsahová
metadata**

graf 28, 63, 167

viz též teorie grafů

hrana *viz* hrana grafu

kořen *viz* kořen grafu

Základní struktura:
obsahová a lokační
metadata
(klíč - adresa)

Vyjadřované vztahy:

- ekvivalence
- asociace
- hierarchie

Předmětový rejstřík DDT

Relative index

abecedně uspořádaný soupis témat vyjádřených
v přirozeném jazyce + odkazy na třídy

zahrnuje pojmové vztahy:

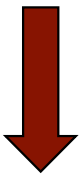
- vztah téma (*subject*) – obor (*discipline*)
- vztah asociace (*see also*)

Museum guidebooks	T1—074
Museum labels	069.53
Museum libraries	027.68
Museum registration methods	069.52
Museum science	069
Museum services	069.1
Museums	T1—075 5
architecture	069
area planning	T1—074
law	727.6
public administration	711.57
central governments	344.093
local governments	350.853
	351.853
	352.945 3

obsahová metadata

lokační metadata

subject
(téma, předmět)

discipline
(hledisko, obor)

Museums

law

asociativní
vztahy

Automation (continued)	
social effects	303.483 4
Automation engineers	629.809 2
occupational group	T7—629 8
Automation training	
personnel management	658.312 43
Automatons	629.8
engineering	629.8
Automobile bodies	629.26
Automobile cars (Railroad)	385.34
engineering	625.24
<i>see also</i> Rolling stock	
Automobile driving	629.283
international law	341.756 86
law	343.094 6
Automobile engineers	629.209 2
occupational group	T7—629 2
Automobile industry	
law	343.078 629 2
Automobile insurance	368.092
inland marine	368.232
law	346.086 092
liability	368.572
<i>see also</i> Insurance	
Automobile noise	363.741
social welfare	363.741
<i>see also</i> Noise	
Automobile parking	388.474
<i>see also</i> Parking facilities	
Automobile racers	796.720 92
sports group	T7—796 7
Automobile racing	796.72
electronic games	794.867 2
Automobile rallies	796.73
Automobile registration	350.878 34
international law	341.756 84
law	343.094 4
public administration	350.878 34
Automobile safety	363.125
law	343.094 4
Automobile theft	364.162

Automobiles (continued)	
transportation services	388.342
urban	388.413 21
Automorphic functions	511.33
calculus	515.9
number theory	512.7
Automorphisms	
geometry	516.1
topological algebras	512.55
Automotive industry	338.476 292
Automotive vehicles	388.34
engineering	629.2
international law	341.756 84
law	343.094 4
military engineering	623.747
production economics	338.476 292
public administration	350.878 34
central governments	351.878 34
local governments	352.918 34
repair	629.287
safety engineering	629.204 2
safety services	363.125
sports	796.7
transportation services	388.34
Autonomic nervous system	
human anatomy	611.83
human diseases	
medicine	616.88
human physiology	612.89
<i>see also</i> Nervous system	
Autonomous authorities	
public administration	350.009 1
central governments	351.009 1
local governments	352.009 2
Autonomy of states	320.15
Autopilots	
aircraft	629.135 2
Autopsy	
forensic medicine	614.1
medicine	616.075 9
Autumn	

Pojmové vyhledávání v bibli (konkordance – slovo v kontextu)

Strom — Střecha.

747

1 M. 1, 29. všel. stromovi, na němž i. ovoce s-u | Zj. 7, 3. neškodte zemi, ani moři, ani s-ům

Strana 1 z výsledků vyhledávání fráze "strom" (celkem 181 veršů - 10 stran)

Kliknutím na číslo verše se text zobrazí v kontextu kapitoly

lokační
metadata

Genesis 1, 11

Bůh také řekl: „Zaželenej se země zelení: bylinami, které se rozmnožují semeny, a ovocným stromovým rozmanitého druhu, které na zemi ponese plody se semeny!“ A stalo se tak.

Genesis 1, 12 Země vydala zeleň: rozmanité druhy bylin, které se rozmnožují semeny, a rozmanité druhy stromovi, které nese plody se semeny. Bůh viděl, že to je dobré.

Genesis 1, 29 Bůh také řekl: „Vám na celé zemi každou bylinu nesoucí semena i každý strom, na němž rostou plody se semeny, dám vám za pokrm.“

Genesis 2, 16 A Hospodin Bůh řekl: „Z každého stromu zahrady smíš jíst.“

Genesis 2, 17 Ze stromu poznání dobrého a zlého však nejez. V den, kdy bys z něho pojedl, propadneš smrti.“

obsahová
metadata

2 Kr. 10, 4. každ. pod každým s-em zeleným,
2 Par. 28, 4.

— 17, 10. obrazů pod každým s-em zeleným

Job 14, 7. o s-u j. naděje, že se zase zotaví

— 19, 10. vyvrátil jako s. nadějí mou

2 Kr. 18, 17. položili se u s-y rybníka; 36, 2.

Iz. 7, 3. konec s-y rybníka hořejšího

Struna.

2. 38, 2. na nástroji o 10 s-ách; 92, 4.

ČÍSLO – QBA T03

Rejstřík jako kolektivní dílo

A tak již nezbývá než i na tomto místě vyslovit srdečné díky našim 250 spolupracovníkům při přípravných excerpčních pracích, a zvláště našim spolupracovníkům nejbližším, bez jejichž obětavé pomoci by Konkordance ani nemohla vycházet, totiž sestře Martě Hudcové, roz. Hanušové a bratru Jaroslavu Sekerkovi z Nasavrku u Chrudimě a sestře Martě Kocnové, roz. Hrejsové z Prahy. Jejich práce je zhodnocena v zmíněném již článku „Pět let Biblické konkordance“ v Theologické příloze Křesťanské revue, 1960.

Pokud pak jde o hlavní autory a vydavatele, budiž připomenuto, že M. Bič odpovídá za český text celého materiálu starozákonního a za ekvivalenty hebrejské a aramejské, J. B. Souček za český text novozákonní a řecké ekvivalenty starozákonní i novozákonní.

BIČ, Miloš, SOUČEK, Josef Bohumil, ed. *Biblická konkordance*. 1. vyd. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1961. Díl 1 A-K, s. vii.